

1.6. Varianta použitá pro hodnocení postavení venkova v Jihomoravském kraji v kapitole 2

Pro vymezení venkova v Jihomoravském kraji byla ve spolupráci s odbornými pracovníky Krajského úřadu Jihomoravského kraje zvolena kombinace z variant uvedených v pilotní publikaci Rozvoj venkova v Jihomoravském kraji v letech 2000 až 2006 – varianta s limitním počtem obyvatel (v publikaci hranice 2 000 obyvatel), varianta statutu obce, resp. města a doplnění o specifickou modifikaci.

Krajská varianta je definována následovně: **venkovský prostor tvoří obce, které nemají statut města, dále obce se statutem města s počtem obyvatel nižším než 4 000** (průměr let ze stavů obyvatel k 31. 12. 2003 až 2007). **Specifickým omezením je přearažení tří měst – Letovice, Rousínov a Velké Opatovice – do venkovského prostoru.** Důvodem zařazení do venkovského prostoru byl především vyšší počet částí obce (Letovice 17, Rousínov 7 a Velké Opatovice 6) a z toho pramenící spíše venkovský charakter osídlení.

Tab. 1.6.1 Obce zařazené do městského prostoru v Jihomoravském kraji v krajské variantě vymezení

Název obce	Okres	Správní obvod ORP	Správní obvod POU	Stav k 31. 12. 2008		
				počet obyvatel	výměra (ha)	hustota zalidnění (osoby/km ²)
Adamov	Blansko	Blansko	Adamov	4 720	377	1 251
Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	21 106	4 497	469
Boskovice	Blansko	Boskovice	Boskovice	10 965	2 783	394
Brno	Brno-město	Brno	Brno	370 592	23 019	1 610
Břeclav	Břeclav	Břeclav	Břeclav	24 242	7 711	314
Bučovice	Vyškov	Bučovice	Bučovice	6 432	3 119	206
Bzenec	Brno-venkov	Kyjov	Bzenec	4 298	4 034	107
Dubňany	Hodonín	Hodonín	Hodonín	6 514	2 257	289
Hodonín	Hodonín	Hodonín	Hodonín	25 687	6 335	405
Hustopeče	Břeclav	Hustopeče	Hustopeče	5 903	2 447	241
Ivančice	Brno-venkov	Ivančice	Ivančice	9 347	4 757	196
Kuřim	Brno-venkov	Kuřim	Kuřim	10 492	1 737	604
Kyjov	Hodonín	Kyjov	Kyjov	11 707	2 988	392
Mikulov	Břeclav	Mikulov	Mikulov	7 493	4 533	165
Moravský Krumlov	Znojmo	Moravský Krumlov	Moravský Krumlov	5 986	4 956	121
Oslavany	Brno-venkov	Ivančice	Ivančice	4 617	1 868	247
Pohořelice	Brno-venkov	Pohořelice	Pohořelice	4 521	4 303	105
Rosice	Brno-venkov	Rosice	Rosice	5 504	1 272	433
Slavkov u Brna	Vyškov	Slavkov u Brna	Slavkov u Brna	6 169	1 495	413
Strážnice	Hodonín	Veselí nad Moravou	Strážnice	5 792	3 141	184
Šlapanice	Brno-venkov	Šlapanice	Šlapanice	6 836	1 465	467
Tišnov	Brno-venkov	Tišnov	Tišnov	8 585	1 713	501
Veselí nad Moravou	Hodonín	Veselí nad Moravou	Veselí nad Moravou	11 781	3 546	332
Vracov	Hodonín	Kyjov	Bzenec	4 529	4 440	102
Vyškov	Vyškov	Vyškov	Vyškov	21 875	5 041	434
Znojmo	Znojmo	Znojmo	Znojmo	34 759	6 586	528

Do venkovského prostoru podle zvolené varianty vymezení tak patřilo 647 měst a obcí. Městský prostor tvořilo pouze 26 měst, což je 3,9 % z celkového počtu obcí kraje, k 31. 12. 2008 v nich žilo 55,8 % obyvatel kraje a zaujímaly 15,3 % z rozlohy kraje. Abecedně seřazené obce, které tvoří městský prostor v Jihomoravském kraji, jsou spolu se základními údaji uvedeny v tabulce 1.6.1. U kritéria výběru je nutno znovu zdůraznit hraniční počty obyvatel měst, které byly vzhledem k četným výkyvům spočteny jako průměrný počet obyvatel k 31. 12. z let 2003 až 2007, neboť město Modřice je zařazeno ve venkovském prostoru, byť k 31. 12. 2008 mělo 4 301 obyvatel.

Pomineme-li okres Brno-město, pak podle krajské varianty bylo nejvíce obcí v městském prostoru zařazeno v okrese Brno-venkov a Hodonín. Ovšem v relativním vyjádření v okrese Hodonín tyto obce tvořily 8,5 % z počtu obcí okresu, v okrese Brno-venkov jen 3,7 %. Nejvyšší podíl obcí ve venkovském prostoru byl podle této varianty zjištěn v okrese Znojmo – 98,6 % celkového počtu obcí okresu. Z pohledu počtu obyvatel nejvíce obyvatel ve venkovském prostoru žilo v okrese Brno-venkov (74,8 %), z pohledu výměry, kterou venkovské obce zaujímaly, měl prvenství v kraji znovu okres Znojmo s podílem 92,7 % z výměry okresu.

Mezi **výhody** krajského způsobu vymezení patří především jednoduchost a jednoznačnost kritérií, zohledňuje se prakticky pouze velikost obce a statut obce. K **nevýhodám** lze zařadit možnou subjektivitu expertního zařazení tří měst do venkovského prostoru. Dále také fakt, že nebyl žádným způsobem rozlišen prostor, který je tvořen obcemi v zázemí města Brna.

Porovnáme-li zařazení obcí v Jihomoravském kraji podle republikového a krajského vymezení, jsou na první pohled zřejmé výrazné rozdíly. Podle republikové varianty bylo do venkovského prostoru zařazeno 612 obcí, tedy o 35 méně oproti krajské variantě. Podíl obcí ve venkovském prostoru podle republikové varianty činil 90,9 % z obcí Jihomoravského kraje a byl o 5,2 bodu nižší než u krajského vymezení.

Tab. 1.6.2 Základní údaje o obcích Jihomoravského kraje ve venkovském a městském prostoru podle vymezení krajského a republikového k 31. 12. 2008

	Celkem	Krajská varianta - kap. 2		Republiková varianta - kap. 4	
		V	M	V	M
Počet obcí					
Jihomoravský kraj	673	647	26	612	61
v tom okres:					
Blansko	116	113	3	109	7
Brno-město	1	-	1	-	1
Brno-venkov	187	180	7	168	19
Břeclav	63	60	3	55	8
Hodonín	82	75	7	66	16
Vyškov	80	77	3	75	5
Znojmo	144	142	2	139	5
<i>podíl obcí (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>96,1</i>	<i>3,9</i>	<i>90,9</i>	<i>9,1</i>
Počet obyvatel					
Jihomoravský kraj	1 147 146	506 694	640 452	390 624	756 522
v tom okres:					
Blansko	106 248	69 457	36 791	51 953	54 295
Brno-město	370 592	-	370 592	-	370 592
Brno-venkov	198 379	148 477	49 902	111 088	87 291
Břeclav	113 479	75 841	37 638	58 656	54 823
Hodonín	157 084	86 776	70 308	59 014	98 070
Vyškov	88 057	53 581	34 476	46 091	41 966
Znojmo	113 307	72 562	40 745	63 822	49 485
<i>podíl obyvatel (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>44,2</i>	<i>55,8</i>	<i>34,1</i>	<i>65,9</i>
Výměra (ha)					
Jihomoravský kraj	719 541	609 119	110 422	544 031	175 510
v tom okres:					
Blansko	86 271	78 613	7 658	67 928	18 343
Brno-město	23 019	-	23 019	-	23 019
Brno-venkov	149 889	132 774	17 115	120 876	29 013
Břeclav	103 815	89 124	14 691	72 182	31 633
Hodonín	109 899	83 157	26 741	66 758	43 140
Vyškov	87 608	77 953	9 655	74 454	13 155
Znojmo	159 039	147 497	11 542	141 832	17 207
<i>podíl výměry (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>84,7</i>	<i>15,3</i>	<i>75,6</i>	<i>24,4</i>

U podílu obyvatel byl rozdíl ještě výraznější, zatímco podle republikové varianty ve venkovském prostoru žilo 34,1 % obyvatel kraje, podle krajské varianty byl tento podíl o 10,1 bodu vyšší. Obdobou byl i podíl výměry venkovských obcí na celku. Podle republikové varianty venkovské obce zaujímaly tři čtvrtiny území kraje (75,6 %), ovšem podle varianty krajské byl tento podíl ještě o 9,1 bodu vyšší. Odlišnost vymezení venkovského prostoru v krajské a republikové variantě poskytne alespoň rámcově v hodnotách krajských údajů možnost srovnání těchto způsobů vymezení. Základní srovnání rozdílů obou variant může vhodně doplňovat hodnocení venkova v kapitole 2.